

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

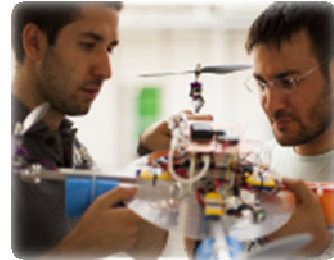
PROGRAM EĞİTİM AMAÇLARI

Prof. Dr. Bülent E. Platin

Prof. Dr. Ercan Kiraz

Eğitim Planlama Komisyonu

MART 2013

DAYANAKLAR

Lisans programları için, *Program Eğitim Amaçlarının* hazırlanmasında yol gösterici olması amacıyla oluşturulan bu kılavuz temel dayanağını, ODTÜ Stratejik Planı 2011-2016'dan almıştır. ODTÜ Stratejik Planında özellikle bazı amaç ve stratejilerde *Program Eğitim Amaçlarının* hazırlanması vurgulanmaktadır.

Bu amaç ve stratejiler şunlardır:

- C. Amaç ve Stratejiler
- Stratejik Program # 1: Eğitim
- Alt Program 1.2 Eğitim Programlarının Etkisinin Artırılması

Amaç 5: Her lisans programı için bilimsel, toplumsal ve mesleki ihtiyaçlar göz önüne alınarak Program Eğitim Amaçlarının Bölüm/Birim misyonu içinde tanımlanması, gözden geçirilmesi, paylaşılması, ölçülmesi, değerlendirilmesi ve iyileştirilmesi

İlgili stratejiler ve açıklamaları:

Str 5.1: Bölüm/Birim misyonunda, lisans programı mezunlarının mezuniyetten sonraki bir kaç yıl içinde erişmeleri beklenenler - Program Eğitim Amaçları - (örn. yönetici konumuna gelme, akademik kariyer, vb.) bilimsel, toplumsal ve mesleki ihtiyaçlar göz önüne alınarak ilgili birimlerce açıkça ifade edilmesi, var olanların düzenli olarak gözden geçirilmesi

Strateji 5.1'de istenen, her lisans programının eğitim amaçlarının *bilimsel, mesleki ve toplumsal ihtiyaçlar göz önüne alınarak* açıkça ifade edilmesidir.

PROGRAM EĞİTİM AMAÇLARI NELERDİR?

Program eğitim amaçları, ilgili program mezunlarının kısa vadede erişmeleri beklenen kariyer hedeflerini belirler.

1.1. Program Eğitim Amaçları Ne İşe Yarar?

Program eğitim amaçları,

- programın mezunlarından nasıl bir kariyer beklediğini belirler;
- ilgili program mezunlarıyla benzer programların mezunları arasındaki kariyer farklılıklarını ortaya koyar;
- ilgili program mezunlarından beklenen kariyer hedeflerinin paydaşlar ve toplum tarafından öğrenilmesini sağlar;
- ilgili program eğitimcilerinin,
 - öğrencilerden beklentilerini program çıktıları/kazanımları olarak sistemli şekilde ifade etmesini sağlar;
 - ortak bir program ana hedefine odaklanılmasını sağlar;
 - programda kullanılacak öğretim yöntemlerini, öğretim süreçlerini ve öğretim değerlendirmesini sağlar ve programa zaman içinde geliştiren bir başlangıç noktası oluşturur.

1.2. Program Eğitim Amaçları Nasıl İfade Edilir?

Program eğitim amaçları:

- ilgili program mezununa ait kısa vadeli (mezuniyetten bir kaç yıl sonrası) kariyer hedeflerini tanımlamalıdır;
- ilgili alandaki bilimsel, toplumsal ve mesleki ihtiyaçlara dayanmalıdır;
- üniversitenin, ilgili fakültenin ve bölümün vizyon, misyon ve hedefleriyle tutarlı olmalıdır;
- kısa ve genel ifadeler olmalıdır;
- açık bir dille yazılmalıdır;
- bir paragrafta toplu olarak ya da birbirinden bağımsız ayrı maddeler olarak verilmelidir;
- ilgili program mezunlarının sahip olmaları gereken özel bilgi, beceri ve davranışları içermemelidir;
- ilgili programın müfredatındaki derslere özgü kazanımları (bilgi, beceri, davranış) içermemelidir;
- gereksiz ayrıntılar içermemelidir.

Örnek program eğitim amaç maddeleri:

Lisans programımızın mezunları makina mühendisliğindeki yeni teknoloji ve/veya ürün geliştirme alanlarında tercih edilirler.

Mezunlarımız havacılık ve ileri teknolojilerdeki öncü kuruluşlarda önemli yönetici ve teknik konumlarda çalışırlar.

Lisans mezunlarımız kimya mühendisliği kariyerlerinde önderlik yaparak öne çıkarlar.

Moleküler Biyoloji ve Genetik lisans programının mezunları üniversitelerdeki araştırma ve eğitim-öğretimde başarılı bir akademik kariyer sahibi olurlar ya da biyoteknoloji, gıda ve ilaç endüstrisi, tarım, ormancılık ve halk sağlığı alanlarında görev yaparlar.

1.3. Program Eğitim Amaçlarının Belirlenmesi, Gözden Geçirilmesi ve Hazırlanmasında Paydaş Görüşlerinin Alınması

Str 5.2 Program eğitim amaçlarının programı yürüten birimin öğretim kadrosu tarafından belirlenmesi ve dönemsel olarak gözden geçirilmesi için, programın iç paydaşlarından ve Danışma Kurulu vb. yöntemlerle özellikle dış paydaşlarından görüş alınması

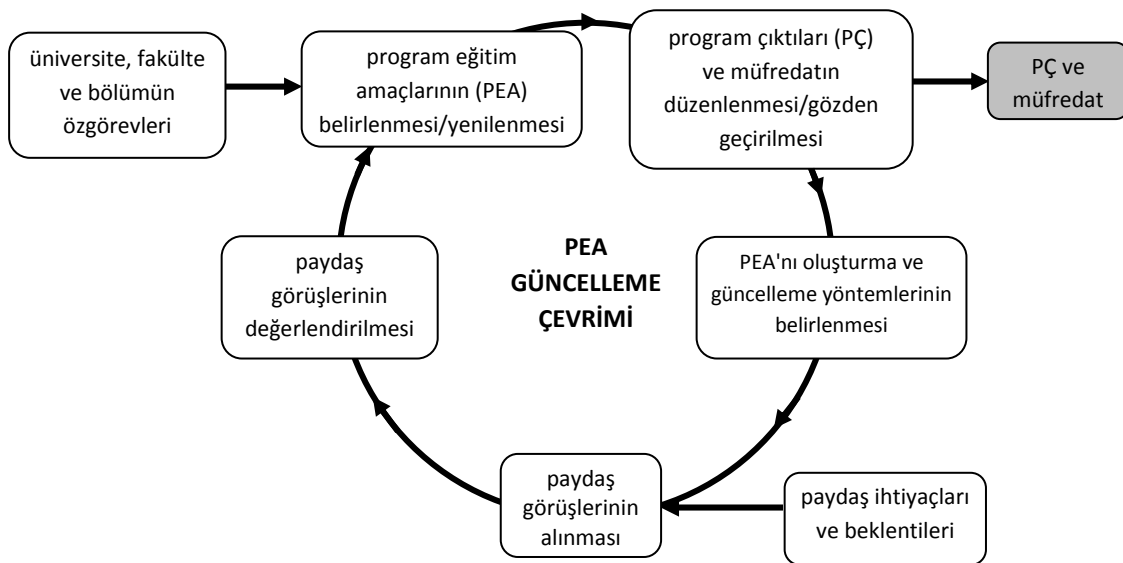
Strateji 5.2'de Program Eğitim Amaçlarının belirlenmesi ve dönemsel olarak gözden geçirilme yöntemi üzerinde durulmaktadır. Yöntemin ana bileşenleri aşağıda verilmiştir.

- Program eğitim amaçları, iç paydaşların ve özellikle dış paydaşların görüşleri alınarak belirlenmelidir.

- İç Paydaşlar: İlgili bölümde görev yapan akademik, idari ve destek kadro, öğrenciler, fakültenin bölümleri, eğitim-öğretim desteği alınan diğer bölümler ve birimler, üniversite yönetimi vb.
- Dış Paydaşlar: İşverenler, kendi adına ya da başkası için kamu sektöründe ya da özel sektörde çalışan mezunlar, mezunların lisansüstü çalışmalar yaptığı diğer üniversitelerdeki birimler, meslek kuruluşları, STK'lar, sendikalar, öğrenci aileleri vb.
- Paydaş görüşleri alınırken ilgili alandaki bilimsel, mesleki ve toplumsal ihtiyaçların belirlenmesine özen gösterilmelidir.
- Görüşler alınırken yeterli yelpaze genişliğinin ve sayısal katılımın sağlanmasına dikkat edilmelidir.
- Görüşlerin alınmasında çeşitli veri toplama yöntemleri kullanılmalıdır. Örneğin: Danışma Kurulu, arama konferansı, odak grup toplantısı, bireysel görüşme (mülakat), anket vb.
- Toplanan verilerin sınıflandırılmasında ve değerlendirilmesinde nitel araştırma konusunda yetkin bireylerin/birimlerin desteğini almak önemlidir.
- Sınıflanan ve değerlendirilen veriler ilgili bölümün öğretim kadrosunca katılımcı yöntemlerle gözden geçirilerek lisans programı eğitim amaçları belirlenmeli (ya da var olanlar gözden geçirilmeli) ve Bölüm Kurulu kararı ile kesinleştirilmelidir.
- Program eğitim amaçlarının hangi sıklıkla ve hangi yöntemler kullanılarak gözden geçirileceğine ilişkin bir plan oluşturulmalıdır.
 - Gözden geçirilme sıklığı
 - ilgili alandaki bilimsel, mesleki ve toplumsal ihtiyaçların değişim hızına olduğu kadar
 - bir önceki program eğitim amaçları değişikliğinin program müfredatına yansımalarının sonuçlarının alınma süresine de bağlıdır.
 - Genel bir kural olmasa da, gözden geçirilme sıklığı 5-6 yıl olarak kabul görmektedir.

Program eğitim amaçlarının belirlenmesi ve dönemsel olarak gözden geçirilmesinde kullanılacak yöntemi aşağıdaki Şekil 1.' deki gibi göstermek mümkündür.

Şekil 1.

1.4. Program Eğitim Amaçlarının Yayınlanarak Paydaşlar ve Toplumla Paylaşılması, Eğitim Amaçlarına Ulaşıp Ulaşılmadığının Belirlenmesi

Str 5.3: Program eğitim amaçlarının kolay erişilebilir şekilde yayınlanarak programın paydaşları ve toplumla paylaşılması

Strateji 5.3 Program Eğitim Amaçlarının paydaşlar ve toplumla paylaşılmasını sağlayacak bir yöntemin kullanılmasını öngörmektedir. Bu yöntemin temel özellikleri aşağıda verilmiştir.

- Program eğitim amaçları, üniversite akademik kataloğu, ilgili bölümün web sitesi, program tanıtım broşürleri vb. yayınlarda yer almalıdır.
- Program eğitim amaçları bu yayınların lisans programıyla ilgili kısımlarının hemen başlarında, kolay erişilebilir bir konumda, programla ilgili ayrıntılı bilgiler içine gömülmeden verilmelidir.

Str 5.4: Program eğitim amaçlarına ulaşım ulaşılmadığının belirlenebilmesi ve ulaşılamadığı durumlarda gerekli önlemlerin alınması için özellikle dış paydaş görüşüne dayalı ölçme, değerlendirme ve iyileştirme süreçlerinin geliştirilmesi ve uygulanması

Strateji 5.4 Program eğitim amaçlarına erişim düzeylerinin ölçülmesi, değerlendirilmesi ve bu erişim düzeylerinin iyileştirilmesi için kullanılacak bir kalite güvence sisteminin kurulmasını öngörmektedir. Bu sistemin temel özellikleri aşağıda verilmiştir.

- Kullanılacak ölçme, değerlendirme, iyileştirme sistemi paydaş (özellikle dış paydaş) görüşlerine dayanmalıdır.
- Kullanılacak ölçme, değerlendirme, iyileştirme sistemi aşağıdaki sorulara net yanıt vermelidir.
 - Ne ölçülecek?
 - Ne tür yöntemler kullanılarak ölçülecek?
 - Ne zaman ve hangi sıklıkla ölçülecek?
 - Bu yöntemleri kim uygulayacak?
 - Ölçüm verileri nasıl değerlendirilecek?
 - Bu verileri kim değerlendirecek?
 - Değerlendirilen verilerden elde edilen sonuçlar kime/nereye sunulacak?
 - Sunulan sonuçlar program eğitim amaçlarına erişimi iyileştirme doğrultusunda nasıl kullanılacak?
 - Bu süreçten kim(ler) sorumlu olacak?
- Genel bir kural olmasa da, program eğitim amaçlarının ölçme, değerlendirme ve iyileştirme döngüsünün 5-6 yılda kapanması beklenir.

Program eğitim amaçlarına erişim düzeyinin ölçülmesinde, değerlendirilmesinde ve erişim düzeyinin iyileştirilmesinde kullanılacak yöntemi Şekil 2' deki gibi göstermek mümkündür.

Şekil 2.

